

Μια αυστραλιανή ματιά στο ελληνικό Πάσχα

AUSTRALIAN WAR MEMORIAL

C01424

Γράφει ο Δρ Παναγιώτης Διαμάντης,
Γενοκτολόγος - Ιστορικός

Για την Αυστραλιανή κοινωνία του 2020, το Πάσχα των Ορθοδόξων είναι – σε κάποιο βαθμό – γνωστό. Διαχρονικά, πριν από την εποχή της μαζικής μετανάστευσης και του μαζικού τουρισμού στον ελληνικό χώρο, πως έβλεπαν οι Αυστραλοί το Πάσχα των Ελλήνων; Σήμερα, το αρνί στη σουβλά, τα κουλουράκια, ο Επιτάφιος της Μεγάλης Παρασκευής και η Θεία Λειτουργία της Αναστάσεως έχουν γίνει τα κύρια εμβλήματα του Πάσχα των Ελλήνων στην αντίληψη των Αντιπόδων. Μέχρι και οι αλυσίδες των υπεραγορών (Aldi, Coles και άλλοι) βγάζουν διαφημιστικά για τα απαραίτητα προϊόντα του πασχαλινού τραπέζιου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα το άρθρο «Πάσχα στην Αθήνα», της εφημερίδας Maitland Daily Mercury, στην βόρεια Νέα Νότια Ουαλία (Δευτέρα 30 Μαρτίου 1896). Με ευκαιρία την έναρξη των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα εκείνες τις ημέρες, το αναγνωστικό κοινό της κωμόπολης αυτής διάβασε – μεταξύ άλλων: «Αργά το βράδυ του Σαββάτου γίνεται η πραγματική πασχαλιάτικη εορτή. ... Καθώς πλησιάζουν τα μεσάνυχτα και η Λαμπρή διαδέχεται την τελευταία ημέρα της Τεσσαρακοστής, ο Μητροπολίτης, μία έκρηξη αργυρού και χρυσού, με το στέμμα του, την

αργυρή Βίβλο και την επισκοπική ποιμαντορική ράβδο ανεβαίνει το βήμα έξω από την εκκλησία, και ανακοινώνει στους παραβρισκόμενους τα νέα: Χριστός Ανέστη!

«Εντός ενός λεπτού όλες οι καμπάνες κτυπούσαν, μακριά και κοντά. Ορχήστρες άρχιζαν να παίζουν, πυροβολούσαν τα όπλα, ανέβαιναν οι ρουκέτες, άναβαν τα πυροτεχνήματα και η λάμψη των κεριών απλωνόταν από σπίτι σε σπίτι μέχρις ότου ολόκληρη η πόλη είχε ζωντανέψει με ήχο και φωτιά.»

«Το Πάσχα των Ελλήνων σε Αθήνα και Μεμβούρνη» ήταν ο τίτλος άρθρου του Henry C.J. Lingham στην εφημερίδα της Μεμβούρνης Table Talk (26 Απριλίου 1900). Εξηγεί με λεπτομέρεια διάφορα έθιμα τα οποία γνώρισε στην Αθήνα, δηλώνοντας ότι συναγωνίζεται σε θέαμα και μεγαλείο το Καρναβάλι της Βενετίας.

Ο Lingham έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στην Μεγάλη Παρασκευή, εξηγώντας ότι:

«Η Λατινική Εκκλησία έχει επιλέξει για την δική της Μεγάλη Παρασκευή μία ατμόσφαιρα σκοταδιού και μαυρίλας – η Ελληνική μία φωτεινή και γεμάτη χρώματα. Τέτοια είναι η διαφορά της αντίληψης γύρω από την Σταύρωση που έχουν οι δύο εκκλησίες, αν και την ίδια στιγμή, και οι δύο έχουν χαρακτήρα πένθιμο.»

Ο Lingham κλείνει το άρθρο του με ένα επίκαιρο σχόλιο: «Στην Μεμβούρνη επίσης αυτή και την

προηγούμενη εβδομάδα παρόμοιες τελετές με αυτές τις οποίες περιγράψα έχουν λάβει χώρα από τον πατέρα Αθανάσιο Καντόπουλο, όσο το επιτρέπουν οι συνθήκες στο προσωρινή στέγη της Εκκλησίας του απέναντι από το Μέγαρο του Θησαυροφυλακίου.»

Την εποχή εκείνη ο πρώτος Ορθόδοξος ιερός ναός της Μεμβούρνης – ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου – ήταν υπό ανέγερση, εν μέσω σοβαρών διαμαχών μεταξύ του π. Καντόπουλου και ηγετικών στελεχών της Κοινότητας.

Είναι παλαιά παράδοση ο αυστραλιανός τύπος να αναδημοσιεύει ανταποκρίσεις Βρετανικών έντυπων. Έτσι ήταν και το άρθρο «Πάσχα στην Κρήτη», αναδημοσίευση της εφημερίδας Muswellbrook Chronicle (στη βόρεια Νέα Νοτίου Ουαλία, Σάββατο 31 Ιουλίου 1909) από την εφημερίδα του Λονδίνου Westminster Gazette.

Το 1909 το Πάσχα των Ορθοδόξων συνέπεσε με αυτό των Δυτικών. Αφού ανέπτυξε τα διάφορα έθιμα των Κρητικών, ο ανταποκριτής από τα Χανιά έκανε και ένα γεωπολιτικό σχόλιο.

«Η Εκκλησία των Ελλήνων δεν διδάσκει ότι τα γεγονότα της Μεγάλης Παρασκευής είναι μονάχα τραγικά, και για αυτούς που κατανοούν τις απλές αλήθειες του Κρητικού Πάσχα δεν υπάρχει ανακολουθία με αυτή την γεύση της ερχόμενης χαράς.»

Με έξυπνο τρόπο, ο αρθρογράφος ταυτίζει την χαρά της Αναστάσεως με την χαρά της απελευθέρωσης της Κρήτης, τόσο από τους Τούρκους όσο και από τους Αγγλο-Γάλλους.

Αφού περιγράψει – με λαμπρά χρώματα – τις στολές, τους χορούς, το φορτωμένο πασχαλιάτικο τραπέζι, ο ανώνυμος ανταποκριτής κλείνει με το εξής σχόλιο:

«Ήταν ένα περίεργο μίγμα συμβολισμών και υλισμού; υπήρχαν πολλά για να εντυπωσιάσουν τον νου και κάτι να απδιάσει τις συναισθήσεις, αλλά τόσο στην νηστεία όσο και στο γλέντι ήταν ζωή την οποία ζούσαν έντονα, κι έτσι δεν γινόταν να μην είναι εντυπωσιακή.»

[It was a strange combination of symbolism and materialism; there was much to impress the mind and something to disgust the senses, but both in fasting and in feasting it was life lived strenuously, and thus it could not fail to be impressive.]

Αυτά τα συναισθήματα εκφράζονται συνεχώς από αυστραλούς συγγραφείς και σχολιαστές: η αγάπη των Ελλήνων για την ζωή.

Για τον Signaller N.K. Harvey, οι Θεία Λειτουργία της εκκλησίας μας παρουσίασαν «ενδιαφέρουσες και διαφορετικές για τους Αυστραλούς» στρατιώτες στην Λήμνο το 1915.

«Η Μεγάλη Εβδομάδα και η Λαμπρή έπεσαν κατά την διαμονή μας στο νησί, και οι δικοί μας ενδιαφέροντουσαν να δουν πως εόρταζαν οι Έλληνες αυτή την εποχή. Υπήρχε